

CHỦ ĐỀ 1: ÔN TẬP VỀ TRUYỆN ĐỒNG THOẠI**MÔN: NGỮ VĂN – KẾT NỐI TRI THỨC VỚI CUỘC SỐNG - LỚP 6****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****A. Lý thuyết****1. Lý thuyết truyện đồng thoại**

Yếu tố	Truyện đồng thoại
Khái niệm	Là truyện viết cho trẻ em, có nhân vật thường là loài vật hoặc đồ vật được nhân cách hóa. Các nhân vật này vừa mang những đặc tính vốn có của loài vật hoặc đồ vật vừa mang đặc điểm của con người.
Cốt truyện	Là yếu tố quan trọng của truyện kể, gồm các sự kiện chính được sắp xếp theo một trật tự nhất định; có mở đầu, diễn biến và kết thúc.
Nhân vật	Là đối tượng có hình dáng, cử chỉ, hành động, ngôn ngữ, cảm xúc, suy nghĩ,... được nhà văn khắc họa trong tác phẩm. Nhân vật thường là con người nhưng cũng có thể là thần tiên, ma quỷ, con vật, đồ vật
Người kể chuyện	Là nhân vật do nhà văn tạo ra để kể lại câu chuyện. Người kể chuyện có thể trực tiếp xuất hiện trong tác phẩm, xưng “tôi” (người kể chuyện ngôi thứ nhất), kể về những gì mình chứng kiến hoặc tham gia. Người kể chuyện cũng có thể “giấu mình” (người kể chuyện ngôi thứ ba), không tham gia vào câu chuyện nhưng lại có khả năng “biết hết” mọi chuyện.
Lời người kể chuyện	Đảm nhận việc thuật lại các sự việc trong câu chuyện, bao gồm cả việc thuật lại mọi hoạt động của nhân vật và miêu tả bối cảnh không gian, thời gian của các sự việc, hoạt động ấy.
Lời nhân vật	Là lời nói trực tiếp của nhân vật (đối thoại, độc thoại), có thể được trình bày tách riêng hoặc xen lẫn với lời người kể chuyện

2. Khái quát nội dung chính của các văn bản

Văn bản	Tác giả	Xuất xứ	Nội dung chính	Giá trị nghệ thuật
<i>Bài học đường đời đầu tiên</i>	Tô Hoài	Trích “Dế Mèn phiêu lưu kí” in lần đầu năm 1941	Bài văn miêu tả Dế Mèn có vẻ đẹp cường tráng của tuổi trẻ nhưng tính nết còn kiêu căng, xốc nổi. Do bày trò trêu chọc chị Cốc nên đã gây ra cái chết	- Cách kể chuyện theo ngôi thứ nhất tự nhiên, hấp dẫn. - Nghệ thuật miêu tả loài vật sinh động, đặc sắc.

			thảm thương cho Đé Choắt, Đé Mền hồi hận và rút ra bài học đường đời đầu tiên cho mình.	- Ngôn ngữ chính xác, giàu tính tạo hình.
<i>Nếu cậu muốn có một người bạn</i>	Ăng-toan đơ Xanh-tơ E-xu-pe-ri	Trích trong chương XXI của tiểu thuyết <i>Hoàng tử bé</i> , tác phẩm nổi tiếng nhất của Ê-xu-pe-ri	Nếu cậu muốn có một người bạn là đoạn trích nói lên ý nghĩa và cách thức chân chính để nhìn nhận một tình bạn. Câu chuyện xoay quanh hoàng tử bé và con cáo cùng định nghĩa về "cảm hóa". Từ đó nêu ra những bài học cuộc đời cho độc giả.	Tác giả đã nhân cách hóa thành công nhân vật con cáo phù hợp với thể loại truyện đồng thoại. Bên cạnh đó sử dụng ngôi kể thứ nhất chân thực, những ẩn dụ tinh tế và lối kể gần gũi, hấp dẫn.

B. Bài tập

I. Trắc nghiệm

Đọc đoạn trích sau và chọn phương án đúng:

“Bờn tôi ăn uống điều độ, làm việc có chừng mực nên tôi chóng lớn lắm. Chẳng bao lâu tôi đã trở thành một chàng dế thanh niên cường tráng. Đôi càng tôi mẫm bóng. Những cái vuốt ở chân, ở khoeo cứ cứng dần và nhọn hoắt.

Thình thoảng, muốn thử sự lợi hại của những chiếc vuốt, tôi co cẳng lên đập phanh phách vào các ngọn cỏ. Những ngọn cỏ ngã rạp y như có nhát dao vừa lia qua. Đôi cánh tôi, trước kia ngắn hủn hoãn bây giờ thành cái áo dài kín tận đuôi. Mỗi khi tôi vù lên, đã nghe thấy tiếng phành phạch giòn giòn. Lúc tôi đi bách bộ thì cả người tôi rung rinh một màu nâu bóng mờ soi gương được và rất ưa nhìn. Đầu tôi to ra và nổi từng tảng, rất bướng. Hai cái răng đen nhánh lúc nào cũng nhai ngoàm ngoạp như hai lưỡi liềm má làm việc. Sợi râu tôi dài và uốn cong một vẻ rất đỗi hùng dũng. Tôi rất lấy làm hãnh diện với và con về cặp râu ấy lắm. Cứ chốc chốc tôi lại trịnh trọng và khoan thai đưa cả hai tay lên vuốt râu”.

Câu 1: Đoạn trích trên được viết theo phương thức biểu đạt nào?

- A. Tự sự và biểu cảm
- B. Tự sự và miêu tả

- C. Tự sự và nghị luận
- D. Tự sự và thuyết minh

Câu 2: Đoạn trích trên được kể theo ngôi thứ mấy?

- A. Ngôi thứ nhất
- B. Ngôi thứ nhất số nhiều
- C. Ngôi thứ hai
- D. Ngôi thứ ba

Câu 3: Ai là người kể chuyện trong đoạn trích trên?

- A. Dế Choắt
- B. Dế Trũi
- C. Chị Cốc
- D. Dế Mèn

Câu 4: Nghệ thuật miêu tả trong đoạn trích là:

- A. Từ ngữ đặc sắc, sử dụng biện pháp so sánh, hoán dụ độc đáo
- B. Từ ngữ đặc sắc, sử dụng so sánh sinh động
- C. Từ ngữ đặc sắc, sử dụng so sánh, nhân hóa sinh động, độc đáo
- D. Từ ngữ đặc sắc, sử dụng so sánh, ẩn dụ sinh động, độc đáo

Câu 5: Từ nào sau đây không phải từ láy

- A. Phành phạch
- B. Giòn giã
- C. Bóng mỡ
- D. Phanh phách

Đọc văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn* và trả lời các câu hỏi sau:

Câu 6: Khi được cáo giải thích, hoàng tử bé đã nghĩ như thế nào về bông hoa của mình?

- A. Hoàng tử bé nghĩ bông hoa đó là bông hoa đẹp nhất trên thế gian
- B. Hoàng tử bé nghĩ bông hoa đó thật bình thường như bao bông hoa khác
- C. Hoàng tử bé nghĩ bông hoa đó đã cảm hóa mình, bông hoa đó trở nên đặc biệt đối với mình
- D. Hoàng tử bé nghĩ bông hoa đó tầm thường, xấu xí

Câu 7: Khi được hoàng tử bé đề nghị “Lại đây chơi với mình”, phản ứng ban đầu của cáo như thế nào?

- A. Lập tức đến chơi cùng hoàng tử bé
- B. Trả lời hoàng tử bé: “Minh không thể đến chơi với bạn được” và giữ khoảng cách với hoàng tử bé

- C. Con cáo hoảng sợ bỏ chạy
- D. Trả lời hoàng tử bé: “Thật là phiền toái!”

Câu 8: “*Mình có trách nhiệm với bông hồng của mình...*”

Câu nói trên của hoàng tử bé thể hiện nhận thức gì?

- A. Phải biết trân trọng tình bạn, không ngừng vun đắp cho tình bạn, phải có trách nhiệm trong tình bạn
- B. Trách nhiệm với những gì mình gắn bó là không thể bỏ được
- C. Làm sai thì phải có trách nhiệm sửa sai, nhận lỗi
- D. Trách nhiệm với với những gì mà mình gắn bó rất nặng nề

Câu 9: “*Chính thời gian mà bạn bỏ ra cho bông hồng của bạn đã khiến bông hồng của bạn trở nên quan trọng đến thế...*”

- A. Vì với cậu, bông hồng đó là duy nhất
- B. Vì cả hai đã dành thời gian cho nhau, để thấu hiểu, mang đến niềm vui cho nhau. Điều gì đó sẽ thực sự trở nên quan trọng và duy nhất khi mình dành thời gian cho nó
- C. Vì cậu không biết rằng những bông hồng khác còn đẹp hơn
- D. Vì cậu nhận ra những bông hồng khác không đẹp bằng bông hồng của mình

Câu 10: Em hiểu thế nào về câu: “*Điều cốt lõi vô hình trong mắt trần*”?

- A. Mắt của người trần tục không thể nhìn thấy những điều lớn lao quan trọng
- B. Cái nhìn của người chưa có sự gắn kết, thấu hiểu khó có thể thấy được những điều ý nghĩa, những điều lớn lao, quan trọng
- C. Chẳng có điều gì là quan trọng dưới con mắt của người trần tục
- D. Những điều cốt lõi, quan trọng sẽ trở nên vô hình trong mắt những người trần tục

II. Tự luận

Câu 1: Điền từ ngữ phù hợp vào chỗ trống trong sơ đồ sau:

Để Mèn tự miêu tả hình thức của mình	Cử chỉ, hành động	Tính cách
- Càng:.....		
- Vuốt:.....		
- Cánh:.....		
- Toàn thân:.....		
- Răng:.....		
- Đầu:.....		
- Râu:.....		

Câu 2: Theo em, Dế Mèn có phải là kẻ xấu, kẻ ác không? Vì sao?

Câu 3: Đóng vai Dế Mèn kể lại bài học trong đoạn trích “*Bài học đường đời đầu tiên*” bằng một đoạn văn.

Câu 4: Nêu nội dung chính của văn bản *Bài học đường đời đầu tiên*.

Câu 5: Văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn* do ai sáng tác và được trích từ tác phẩm nào?

Câu 6: Từ văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn*, viết đoạn văn suy nghĩ về tình bạn.

Dotted lines for writing.

Câu 7: Từ “cảm hóa” xuất hiện bao nhiêu lần trong đoạn trích *Nếu cậu muốn có một người bạn*? Qua những lời giải thích của cáo, em hiểu “cảm hóa” có nghĩa là gì?

Dotted lines for writing.

Câu 8: Viết đoạn văn miêu tả cảm xúc của nhân vật cáo sau khi từ biệt hoàng tử bé trong đoạn trích *Nếu cậu muốn có một người bạn*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM

I. Trắc nghiệm

1 - B	2 - A	3 - D	4 - C	5 - C
6 - C	7 - B	8 - A	9 - B	10 - B

II. Tự luận

Câu 1:

Điền từ ngữ phù hợp vào chỗ trống trong sơ đồ sau:

Dề Mèn tự miêu tả hình thức của mình	Cử chỉ, hành động	Tính cách
- Càng:.....		
- Vuốt:.....		
- Cánh:.....		
- Toàn thân:.....		
- Răng:.....		
- Đầu:.....		
- Râu:.....		

Phương pháp:

Đọc kỹ phần 1 đoạn trích “*Bài học đường đời đầu tiên*” (từ đầu đến “có thể sắp đứng đầu thiên hạ rồi”)

Lời giải chi tiết:

Dề Mèn tự miêu tả hình thức của mình	Cử chỉ, hành động	Tính cách
- Càng: mẫm bóng - Vuốt: cứng, nhọn hoắt - Cánh: dài chấm đuôi - Toàn thân: nâu bóng mỡ soi gương được và ưa nhìn - Răng: đen nhánh - Đầu: to, nổi từng mảng - Râu: dài, uốn cong	- co cẳng lên đập phanh phách, đi bạch bộ - đi đứng oai vệ, làm điệu, nhún chân, rung râu - nhai ngoàm ngoạp như hai lưỡi liềm máy làm việc - trịnh trọng, khoan thai đưa cả hai chân lên vuốt râu	- Yêu đời, tự tin - Kiêu căng, xốc nổi, tự phụ, không coi ai ra gì, hợm hĩnh, thích ra oai

	- cà khịa với tất cả mọi người trong xóm - quát Cào Cào, đá gheo anh Gọng Vó	
--	---	--

Câu 2:

Theo em, Dế Mèn có phải là kẻ xấu, kẻ ác không? Vì sao?

Phương pháp:

Đọc kĩ văn bản *Bài học đường đời đầu tiên*

Lời giải chi tiết:

Dế Mèn không phải là kẻ xấu, kẻ ác vì hành động của Dế Mèn là sự sai lầm, bông bột của một thanh niên mới lớn, chưa ý thức được hậu quả của điều mà mình đang làm. Sau khi thấy Dế Choắt đã vì trò đùa của mình mà chết đã hối hận, ăn năn, từ đó thay đổi tính cách.

Câu 3:

Đóng vai Dế Mèn kể lại bài học trong đoạn trích "*Bài học đường đời đầu tiên*" bằng một đoạn văn

Phương pháp:

Đọc kĩ văn bản *Bài học đường đời đầu tiên*, chọn một sự kiện em ấn tượng để kể lại.

Lời giải chi tiết:**Bài tham khảo:**

Sau khi Dế Choắt ra đi bằng những cú mổ đau đớn, tôi đứng lặng giờ lâu suy nghĩ về bài học đường đời đầu tiên của mình. Tôi bồi hồi và suy nghĩ lại về việc làm của mình. Lẽ ra tôi nên cru mang giúp đỡ anh bạn hàng xóm hiền lành yếu ớt ấy chứ không phải là hách dịch, trịch thượng với anh. Tâm trí tôi ngập tràn sự ân hận và xót xa. Giá như tôi đồng ý cho Dế Choắt đào một cái ngạch thông sang nhà tôi, giá như tôi không trêu chọc chị Cốc để người bạn ốm yếu của tôi phải chịu hậu quả đau xót như vậy. Chính tính cách kiêu căng, tự phụ, coi thường và thích trêu chọc người khác của tôi đã làm hại Dế Choắt. Tôi đứng lặng trước nấm mồ chôn Dế Choắt giữa đồng cỏ xanh um tùm và tự hứa sẽ thay đổi cách sống: cần sống hoà đồng, biết sẻ chia và giúp đỡ những người bạn xung quanh mình. Tôi xin rút kinh nghiệm sâu sắc từ đây về sau, tôi sẽ không bao giờ kiêu căng tự phụ nữa.

Câu 4:

Nêu nội dung chính của văn bản *Bài học đường đời đầu tiên*.

Phương pháp:

Đọc kỹ văn bản *Bài học đường đời đầu tiên*

Lời giải chi tiết:

Bài văn miêu tả Dế Mèn có vẻ đẹp cường tráng của tuổi trẻ nhưng tính nết còn kiêu căng, xốc nổi. Do bày trò trêu chọc chị Cốc nên đã gây ra cái chết thảm thương cho Dế Choắt, Dế Mèn hối hận và rút ra bài học đường đời đầu tiên cho mình.

Câu 5:

Văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn* do ai sáng tác và được trích từ tác phẩm nào?

Phương pháp:

Ôn lại kiến thức cũ

Lời giải chi tiết:

Văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn* do Ăng-toan đơ Xanh-tơ Ê-xu-pe-ri sáng tác và được trích từ tác phẩm *Hoàng tử bé*.

Câu 6:

Từ văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn*, viết đoạn văn suy nghĩ về tình bạn.

Phương pháp:

Đọc lại văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn*, nêu suy nghĩ của em về tình bạn

Lời giải chi tiết:

Trong cuộc sống, ngoài tình cảm gia đình ra, còn luôn luôn tồn tại thứ tình cảm không kém phần thiêng liêng, quan trọng, đó chính là tình bạn. Đó là thứ tình cảm vô cùng quý giá, giúp chúng ta vượt qua những khó khăn, thử thách, những trở ngại. Tình bạn mang đến cho ta một sức mạnh thần kì mà khó có thể định nghĩa được. Bạn bè sẽ là người sát cánh bên ta, chia sẻ cùng ta những niềm vui, nỗi buồn, những tâm sự. Tình bạn cũng giống như một mầm non, nếu ta biết nâng niu, trân trọng trong từng khoảnh khắc thì nó sẽ luôn lớn mãi và phát triển bền vững. Nhưng nếu ta để nó úa tàn thì sẽ không thể níu kéo được nữa. Để có một tình bạn đẹp, điều này không khó nhưng cũng chẳng dễ dàng, quan trọng là sự thấu hiểu, đồng cảm với nhau. Vì vậy, hãy biết trân quý lấy tình bạn đẹp mà mỗi chúng ta đang có và vun đắp cho nó ngày càng bền chặt hơn.

Câu 7:

Từ “cảm hóa” xuất hiện bao nhiêu lần trong đoạn trích *Nếu cậu muốn có một người bạn*? Qua những lời giải thích của cáo, em hiểu “cảm hóa” có nghĩa là gì?

Phương pháp:

Đọc lại văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn*, xác định số lần xuất hiện của từ “cảm hóa”

Lời giải chi tiết:

- Từ “cảm hóa” xuất hiện 15 lần trong đoạn trích.
- “Cảm hóa” nghĩa là ta dùng tư tưởng, tình cảm, hành động, sự chân thành của mình để trao tặng một đối tượng nào đó, làm cho đối tượng đó thay đổi tốt hơn.

Câu 8:

Viết đoạn văn miêu tả cảm xúc của nhân vật cáo sau khi từ biệt hoàng tử bé trong đoạn trích *Nếu cậu muốn có một người bạn*.

Phương pháp:

Đọc lại văn bản *Nếu cậu muốn có một người bạn*

Lời giải chi tiết:

Cáo cứ nhìn theo bóng dáng của hoàng tử bé và phi thuyền của cậu dần biến mất trên thế gian. Cáo ngậm ngùi, chùi đi giọt nước mắt đã rung rung. Cáo ngược mãi lên theo hình bóng phi thuyền ấy cho đến khi mất hẳn. Cáo buồn và cáo vẫn nở một nụ cười gương gạo. Cáo thầm cảm ơn cuộc đời đã đem cho mình một người bạn tuyệt vời như hoàng tử bé, dù là ngắn ngủi. Cho đến khi không còn nhìn thấy bóng dáng phi thuyền nữa, cáo thầm nói "Hãy luôn cảm hóa bông hồng tuyệt đẹp của đời cậu nhé, hoàng tử bé!".